

SLUŽBA SVEĆENIKA U SVEĆENIČKOM NARODU OD STAROZAVJETNOG DO NOVOZAVJETNOG POIMANJA SVEĆENIČKE SLUŽBE

Taras BARŠČEVSKI

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška 38, p.p. 5, 10 001 Zagreb
taras.barscevski@kbf.unizg.hr

Sažetak

Govoriti danas o službi svećenika u svećeničkom narodu kao i općenito o svećeništvu znači dotaknuti se same duše Božjeg naroda i osjetiti bilo njegova srca. Svećeništvo nije na marginama Božjeg naroda niti samo jedno od pitanja s kojima se Crkva danas susreće. Unutar Božjeg naroda, kojega je Krist Gospodin, veliki svećenik uzet od ljudi, učinio »kraljevstvom i svećenicima Bogu i svome Ocu« kako bi svi koji su kršteni bili posvećeni te prinosili duhovne žrtve, »ministerijalni svećenik odgaja i vodi svećenički narod, vrši euharistijsku žrtvu u Kristovoj osobi te je u ime svega naroda prinosi Bogu« (LG 10). Pitanje svećeništva zapravo je pitanje identiteta Crkve jer svi kršteni, kako bi mogli izvršavati svoju službu kraljevskog svećeništva, imaju potrebu svećeničkog posredništva Krista, koji je prisutan i djelotvoran upravo kroz ministerijalno svećeništvo. Iz toga proizlazi da razumijevanje identiteta svećenika vodi prema razumijevanju identiteta Crkva, a razumijevanje Crkve kao Tijela Kristova i zajednice svetih presudno je za razumijevanje novozavjetnog svećeništva. Isto se može reći i za službu svećenika, koja ne može biti definirana, a da ne govorimo, izvršena, izvan ili bez naroda u kojem i za kojeg svećenik izvršava svoju službu. U radu se prvo na temelju Sinajskog saveza (Izl 19 – 24) analiziraju privilegije izabranog naroda kao »kraljevstva svećenika« koje mu daju pravo približiti se Bogu u ime svih naroda, kao i uloga starozavjetnih svećenika, osnovna zadaća kojih je »čuvati« Božju svetost, što podrazumijeva održavanje distance između Boga i ljudi. U Novom zavjetu zajedničko svećeništvo vjernika rađa se iz novog Saveza u Kristovoj krvi na posljednjoj večeri. Dajući svojim učenicima svoje tijelo i svoju krv, Krist ih čini sudionicima njegova vlastita života, a zapovijedajući im »činiti ovo njemu na spomen«, povjerava im i svoje svećeništvo, to jest snagu posvećivanja i posredništva. Svećenici koji danas primaju tu službu preko polaganja biskupovih ruku nastavljaju ne samo apostolsku službu navještaja evanđelja i nauka Riječi te upravljanja zajednicama i brigu o njima nego i

Kristovu svećeničku žrtvu, koju ostvaruju u daru samih sebe ponajprije u posredničkoj službi jedinstva i posvećenja Božjeg naroda.

Ključne riječi: svećenik, krsno svećeništvo, službeničko svećeništvo

Uvod

Od svećenika se uvijek očekivalo da bude u potpunosti predan svojoj službi i povjerenoj mu pastvi. U skladu sa svećeničkim pozivom od njega se očekuje da živi sveto, da bude moralno besprijekoran i duboko duhovan. U pastvi za koju je postavljen on treba biti učitelj vjere, a nadasve izvršavati euharistijsku službu i udjeljivati svete sakramente – prihvaćajući u sakramentu krštenja nove članove u zajednicu, udjeljujući božji oprost u sakramentu pokore i pomirenja, u sakramentu ženidbe blagoslivljajući novi savez muškarca i žene, a u sakramentu bolesničkog pomazanja moleći za zdravlje duše i tijela, no i isprućajući na posljednji put pokojne. No *dobar* se svećenik ne može ograničiti samo kultom: od njega se traži da preuzme na sebe i teret pastoralnih, socijalnih, katehetskih i karitativnih inicijativa i aktivnosti, ostvarenje kojih ovisi ne toliko o njegovu vlastitu angažmanu nego o umijeću suradnje sa svim pastoralnim suradnicima u zajednici, od kateheta i animatora do pastoralnih asistenata i volontera. Ponekad očekivanja idu i dalje te se traži od svećenikā da se izjasne glede svojih društvenih, ekonomskih, političkih, a i medicinskih pogleda i stavova, pa čak da budu i nositelji-konzervativnih i tradicionalističkih inicijativa ili reformnih pokreta u Crkvi i društvu. Često se upravo pastoralni angažman i umijeće komuniciranja modernim sredstvima komunikacije smatra jednim od glavnih obilježja svećenika današnjice. S druge strane zbog osjetnog nedostatka svećeničkih zvanja u posljednje vrijeme u Crkvi svjedočimo sve većem broju angažiranja laika za obavljanje različitih crkvenih službi, koje se odnose ne samo na ispomoć u administraciji nego se sve češće dotiču i samog pastora te liturgije.

U čemu je bit službe svećenika i na koji način vjernici sudjeluju u zajedničkom svećeništvu? Gdje se njihove službe dotiču, a gdje preklapaju, gdje se nadopunjuju, a gdje jedna drugu pretpostavljaju? Odgovor na ova pitanja potrebno je – s obzirom na različita razumijevanje zajedničkog svećeništva vjernika i ministerijalnog svećeništva, no napose odnosa među njima – tražiti u definiranju konstantni jednog i drugog. Samo tako ćemo se moći vratiti izvornom pozivu Krista, koji je isti jučer, danas i uvijek (usp. Heb 13,8), te biti njegovim učenicima i svjedocima njegove prisutnosti u svijetu.

U obilnoj bibliografiji na temu ministerijalnog ili hijerarhijskog svećeništva te zajedničkog svećeništva vjernika ističu se dvije tendencije.¹ S jedne strane nailazimo na promišljanja posvećena službi svećenika, kojega se sve više identificira s prezbiterom u želji približiti se svetopisamskoj terminologiji te se osloboditi ideje svećenika kao posebne klerikalne kaste, preferirajući govoriti o zajedničkom svećeništvu vjernika.² S druge strane pokušava se sačuvati tradicionalni katolički koncept svećenika kao *alter Christus*, koji djeluje *in persona Christi* te biti njegove službe, koja se sastoji u službi posvećenja, što se osobito ostvaruje u euharistiji i po euharistiji.³

U ponovnom uvođenju svećeničkih kategorija za zaređene službenike – nakon nekoliko desetljeća naglaska na svećeniku ponajprije kao prezbiteru – što je uvelike potaknuto Svećeničkom godinom, koju je 16. lipnja 2009. godine proglasio papa Benedikt XVI. radi promicanja obveze unutarnje obnove svih svećenika,⁴ netko je uvidio opasan proces »re-judaizacije« kršćanstva.⁵ Stoga bilo bi potrebno izbjegavati nazivati crkvene službenike, a ponajprije biskupe i prezbitere, terminom *svećenici* ukoliko je riječ o minuloj starozavjetnoj kategoriji neadekvatnoj za izražavanje službe evanđelja.⁶ No, i pre naglašavanje zajedničkog svećeništva svih vjernika skriva neke opasnosti, jer prihvaćajući Lutherovu tezu da u Novom zavjetu ne postoji drugog svećeništva osim Kristova svećeništva i zajedničkog svećeništva vjernika, lako se može zaključiti da u Crkvi nema nužnosti uvođenja nekog posebnog svećeništva koje bi bilo potrebno za posredništvo između Boga i naroda, jer su svi kršćani svećenici zato što mogu moliti »Abba, Oče«.⁷ To se može vidjeti i iz naslova nekih knjiga koje su izašle nakon Drugoga vatikanskog koncila, kao npr. *Postoji li sutra*

¹ Usp. Enrico CATTANEO, Dal presbitero al sacerdote: un problema antico e nuovo, u: *Rassegna di Teologia*, 60 (2018.) 3, 357-361.

² Usp. Tomislav Janko ŠAGI-BUNIĆ, *Svećenik kome da služi*, Zagreb, 1970., 5-6.

³ Usp. Vladimir MERČEP, Što je bitna služba ministerijalnog svećeništva? (II), u: *Crkva u svijetu*, 25 (1990.) 2, 120.

⁴ Usp. BENEDIKT XVI., *Svećenici – neprocjenjiv dar za Crkvu i čovječanstvo*. Pismo pape Benedikta XVI. uz proglašenje Svećeničke godine povodom 150. obljetnice smrti arškog župnika sv. Ivana Marije Vianneya (16. VI. 2009.), u: https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/hr/letters/2009/documents/hf_ben-xvi_let_20090616_anno-sacerdotale.html (14. V. 2022.).

⁵ Usp. Rinaldo FABRIS, Il rischio del processo di ri-giudaizzazione, u: *Vita pastorale*, 98 (2010.) 2, 78-79.

⁶ Usp. Giovanni LEONARDI, Varietà di ministeri nelle comunità cristiane del primo secolo, u: Luigi SARTORI, *I ministeri ecclesiali oggi: problemi e prospettive*, Roma, 1977., 123.

⁷ Usp. Martin LUTHER, *De instituendis ministris ecclesiae (Come si devono istituire i ministri della chiesa)*, Silvana NITTI (ur.), Torino, 1987.

za svećenika?,⁸ *Sluge Aggiornamenta: Postoji li svećenik za sutra?*,⁹ *Svećenik: čemu služi?*,¹⁰ ili *Prema Crkvi bez svećenika?*¹¹

Ne želimo se upuštati u raspravu o identitetu svećenika i njegove službe koja nadilazi uvelike temu članka i o kojoj se već opširno raspravljalo 2010. godine u Hrvatskoj prigodom Svećeničke godine, kada su održani brojni znanstveni simpoziji i skupovi¹² te objavljeni brojni članci¹³ i knjige¹⁴. To zasigurno nije potpuni pregled svih objavljenih publikacija 2010. godine na temu svećeništva, no dovoljan je kako bismo se podsjetili koliko je pažnje posvećeno temi identiteta svećenika u Hrvatskoj prije samo dvanaest godina. No, pitamo se s kakvim rezultatima na teoretskoj razini, dakle u razumijevanju identiteta svećenika, te u njihovoj primjeni u konkretnoj svećeničkoj službi? Zajedno s prof. Ančićem možemo se upitati: »Što je ostalo od Svećeničke godine?«¹⁵ Drugim riječima, što smo naučili i napravili u tom smjeru u posljednjih desetak godina?

Povratak temi o kojoj se tako detaljno raspravljalo u bliskoj prošlosti govori ili o epohalnoj promjeni koncepcije ministerijalnog svećeništva u posljed-

⁸ Usp. Fernando Vittorino JOANNES (ur.), *C'è un domani per il prete?*, [Milano], 1968., zbornik preveden i na engleski: Fernando Vittorino JOANNES (ur.), *Rethinking the priesthood*, Dublin, 1970.

⁹ Usp. Ruud J. BUNNIK, *Dienaren van het Aggiornamento: het kerkelijke ambt in een tijd van evolutie*, Nijmegen – Utrecht, 1967., preveden s nizozemskog na francuski (Ruud J. BUNNIK, *Prêtres des temps nouveaux*, Paris, 1969.), engleski (Ruud J. BUNNIK, *Priests for tomorrow*, Shannon, Ireland, 1969.), talijanski (Ruud J. BUNNIK, *C'è un prete per il domani: il ministero ecclesiastico in un tempo di evoluzione*, Brescia, 1969.), španjolski (Ruud J. BUNNIK, *Servidores del aggiornamento: el ministerio eclesiástico en un tiempo de evolución*, Buenos Aires, 1970.).

¹⁰ Usp. Severino DIANICH, *Il prete: a che serve? Saggio di teologia del ministero ordinato*, Alba (CN), 1978.

¹¹ Usp. Giovanni FERRO – Paolo RAPPELLINO, *Verso una Chiesa senza preti? Un solo popolo di Dio, tanti ministeri*, u: *Jesus. Il mensile di cultura e attualità religiosa*, 43 (2021.) 7, 29-43.

¹² U Zagrebu je održan 50. teološko-pastoralni tjedan pod nazivom »Identitet svećenika danas: očekivanja i pastoralna zbilja«, s kojega je jedanaest radova objavljeno u *Bogoslavskoj smotri*, 80 (2010.) 3, 681-937. U Đakovu je održan teološko-pastoralni seminar pod nazivom »Svećenik propovjednik«, s kojeg je osam radova objavljeno u časopisu *Diacovensia*, 18 (2010.) 3, 439-586. U Rijeci je održan još jedan teološko-pastoralni tjedan nazvan »Svećenik i euharistija«, a osam radova s toga simpozija objavljeni su u *Riječkom teološkom časopisu*, 35 (2010.) 1, 3-187.

¹³ Osim već navedenih članaka, *Vjesnik Đakovačko-osječke nadbiskupije i Srijemske biskupije* posvetio je dvobroj 3-4 za 2010. godinu temi »Svećenička godina – promišljanje o identitetu«, a nekoliko članaka posvećenih temi svećeništva objavljeno je u časopisima *Crkva u svijetu* i *Obnovljeni život*.

¹⁴ Tomislav Janko ŠAGI-BUNIĆ, *Svećenik kome da služi*, Zagreb, 2010. [reprint prvog izdanja iz 1970.]. Usp. Gisbert GRESHAKE, *Biti svećenik u ovome vremenu. Teologija. Pastoralna praksa. Duhovnost*, Zagreb, 2010.; Hans Urs von BALTHASAR, *Svećenička duhovnost*, Zagreb, 2010.

¹⁵ Usp. Nediljko Ante ANČIĆ, *Nakon svećeničke godine*, 388.

njem desetljeću ili, još vjerojatnije, o poteškoćama praktičke naravi prevesti teorijske zaključke u život. Ako je Drugi vatikanski koncil doveo do obnovljene ekleziologije, do poimanja Crkve kao naroda Božjeg u hodu te smjestio svećeništvo u kontekst poslanja cijele Crkve, neposredno poslije Koncila uslijedila je duboka kriza svećeničkog identiteta koja se očitovala u nepriznavanju »ontološke« Kristove prisutnosti u službeniku, odbacivanju ideje »posvećenja« te tumačenju biljega/karaktera svetog reda u čisto funkcionalnom smislu.¹⁶ Ispravno shvaćanje i predstavljanje svećeničkog identiteta uključuje osim ekleziološke dimenzije također i onu kristološku prema kojoj svećenik djeluje *in persona Christi*, pozvan produbljavati i nastavljati nazočnost Krista, jedinog i vrhovnog Pastira¹⁷ te »stavljen – po svojoj službi – pred Crkvu kao vidljivi produžetak i sakramentalni znak Krista koji kao trajno i uvijek novo vrelo spasenja stoji pred Crkvom i svijetom«¹⁸. Tu nejasnoću oko svećeničkog identiteta možemo vidjeti čak na razini terminologije crkvenih dokumenata¹⁹ te njihovih prijevoda,²⁰ koji osciliraju između *prezbitera* i *svećenika*, često preferirajući prvi termin, jer riječ *svećenik* upućuje na kult,²¹ dok bi riječju *prezbiter* više naglašavao njegov pastoralni angažman.

1. Božji narod i kraljevstvo svećenika u Starom zavjetu

»U ono vrijeme bijaste izvan Krista, udaljeni od građanstva izraelskoga, tuđi savezima obećanja, bez nade bijaste i neznabošci na svijetu. Sada pak, u Kristu Isusu, vi koji nekoć bijaste daleko, dođoste blizu – po Krvi Kristovoj. [...] Tako dakle više niste tuđinci ni pridošlice, nego sugrađani ste svetih i ukućani Božji« (Ef 2,12-13.19). Ovim riječima sveti apostol Pavao definira kršćane koji su došli iz poganstva: oni su sada, zahvaljujući Kristu i njegovoj žrtvi, sugrađani svetih i ukućani Božji, iako su nekad bili udaljeni od građanstva izraelskog i tuđi savezima obećanja. Pavao ne govori da su kršćani zamijenili Izraelce niti

¹⁶ Usp. Mladen PARLOV, Svećenički identitet, 173-175.

¹⁷ Usp. *Isto*, 175-176.

¹⁸ Usp. IVAN PAVAO II., *Pastores dabo vobis. Apostolska postsinodalna pobudnica kleru i vjernicima o svećeničkoj izgradnji (formaciji) u sadašnjim prilikama* (25. ožujka 1992.), br. 16, Zagreb, 1995.

¹⁹ Npr. *Presbiterorum ordinis* o službi i životu prezbitera i *Optatam totius* o odgoju i obrazovanju svećenika (*De institutione sacerdotali*).

²⁰ Npr. dokument Kongregacije za kler naslovljen »Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis« (»Dar svećeničkog zvanja«) na talijanskom ima dva prijevoda: »Il dono della vocazione presbiterale« i »Il dono della vocazione sacerdotale«.

²¹ Usp. Enrico CATTANEO, *Dal presbitero al sacerdote: un problema antico e nuovo*, 357-358; Mladen PARLOV, Svećenički identitet, 174.

da je Crkva preuzela mjesto Izraela, nego tvrdi da su kršćani – po Krvi Kristovoj – postali baštinici saveza obećanja i punopravni građani Božjeg Izraela (usp. Gal 6,16).

Prije nego pokušamo dati odgovor na koji su način kršćani postali baštinici Božjih obećanja i ukućani Božji, pogledajmo koji je to privilegiran status Izraela te kako ga je i kada Izrael stekao i pod kojim uvjetima. Knjiga Izlaska donosi tri teksta koja su važna za razumijevanja privilegiranog statusa Izraela.²²

1) Izl 6,2-8 opisuje prijelaz Izraela iz statusa »pridošlice/tuđinca« (patrijarsi) i »roba« (Egipat) te ulazak u krug Božjih ukućana. Bog se prisjeća svog saveza s Abrahamom, Izakom i Jakovom dati im Obećanu zemlju u kojoj su »živjeli kao pridošlice« (Izl 6,4) te se predstavlja Izraelcima kao »otkupitelj«, hebr. *go'el*, to jest najbliži »rod«, koji će ih izbaviti (hebr. *yāšā'*) od nametnutog tereta, osloboditi (hebr. *nāšal*) od ropstva te otkupiti (hebr. *gā'al*)²³ »snažnom rukom« i »velikim sudom« (Izl 6,6). Slijedi novo obećanje učiniti Izrael [svojim] narodom te biti njegovim Bogom. Izraelci će znati da ih je njihov Bog Jahve izveo iz Egipta (usp. Izl 6,7), a Bog će ih uvesti u Obećanu zemlju (usp. Izl 6,8).

2) U Izl 19,3-6 Bog predlaže Izraelu »sporazum« koji on može prihvatiti u punoj slobodi: Bog je oslobodio Izrael te mu sada predlaže da se koristi vlastitom slobodom i odluči hoće li ići ili ne za svojim Gospodinom. Sa svoje strane Izrael je vidio na vlastite oči silnu Božju moć kada ga je Jahve, doslovno, istrgnuo iz ruku faraonovih te preveo preko Crvenog mora, potopivši u njemu egipatsku vojsku (usp. Izl 14,30) te je sada slobodan i, dakle, odgovoran za svoju budućnost.²⁴ Bog predlaže Izraelu biti njegova »svojina« (hebr. *s^egullāh*), »kraljevstvo svećenika« (hebr. *mamleket kōhānim*) i »sveti narod« (hebr. *gōy qādōš*). »Svojina« se odnosi na »osobno vlasništvo« kralja (usp. Prop 2,8 i 1 Ljet 29,3) koje je on stekao te koje mu je osobito drago.²⁵ Izraz *gōy qādōš* jedinstven je u cijelom Svetom pismu jer se za »sveti narod« obično upotrebljava '*am qādōš*' (usp. Pnz 7,6; 14,2.21; 26,19; 28,9; također usp. »Zakon svetosti« Lv 17-26). Za razliku od riječi '*am*', koja karakterizira »narod« na temelju onoga što povezuje

²² Usp. Jean Louis SKA, *Popolo sacerdotale e popolo dell'alleanza nell'antico e nel nuovo testamento*, u: Jean Louis SKA, *Il Libro Sigillato e il Libro Aperto*, Bologna, 2005., 351-367.

²³ Tako prevodi Katančić; Jeruzalemska i Franjevačka Biblija imaju *izbaviti*, Šarić prevodi *osloboditi*.

²⁴ Usp. Jean Louis SKA, *Popolo sacerdotale e popolo dell'alleanza nell'antico e nel nuovo testamento*, 356-357.

²⁵ Usp. Edouard LIPINSKI, *s^egullā*, u: Heinz-Josef FABRY – Helmer RINGGREN, *Grande lessico dell'Antico Testamento*, VI, Brescia, 2006., 69, 73.

njegove članove međusobno (npr. obiteljske veze, krv...), riječ *gôy* definira zajednicu ljudi na temelju onoga što je razlikuje (odvaja) od drugih,²⁶ kao npr. povijest, tradicija, vjerska pripadnost, jezik, kultura itd., za što bi možda čak bila prikladnija riječ *nacija*.²⁷ Izrael koji nije bio narod ni za vrijeme patrijarha ni za vrijeme egipatskog ropstva sada postaje *narod* koji obilježavaju ne samo rodbinske veze i solidarnost među članovima plemena (*am*) nego ponajprije svetost po kojoj će se razlikovati od svih drugih naroda, ukoliko je svjedok Božje svetosti i njegove jedinstvenosti.²⁸

Najvažniji atribut Božjeg naroda za našu temu »kraljevstvo svećenika« (*mamlēket kōhānim*) ujedno je i najzahtjevniji za razumijevanje te bez obzira na mnoga tumačenja i dalje predstavlja *crux interpretum*.²⁹ Polazeći od 2 Sam 8,18 i 1 Kr 4,5, u kojima su Davidovi sinovi i Zabud, kraljev »prijatelj« (također usp. Davidov »zamjenik« Jairanin Ira u 2 Sam 20,26) nazvani *svećenicima*,³⁰ Hans Wildberger³¹ i Martin Buber³² zaključuju da je *svećenik* bio ponajprije počasni naslov kraljevih sinova i visokih dužnosnika bez ikakva odnosa prema kultu. U tom smislu Izraelci bi nosili naslov *svećenici* ukoliko su najbliži kralju Jahvi, »prvi do kralja« (usp. 1 Ljet 18,17). Temeljeći se na starozavjetnoj uporabi riječi *mamlākāh* (kraljevstvo), Henri Cazellas zaključuje da se *kraljevstvo* odnosi na onoga tko upravlja, tako da bismo trebali razumjeti taj izraz kao »kraljevstvo kojim upravljaju svećenici«. ³³ Jean Louis Ska donosi još dva tumačenja tog izraza. S obzirom na to da je jedna od glavnih obveza svećenika bilo učiti zakonu, a svaki član izraelskog naroda zadužen je poučavati zakonu svoje sinove, čime se izvršavati svećeničku službu, »kraljevstvo svećenika« može shvatiti i kao »kraljevstvo osoba koje poučavaju zakonu«. Osim toga, ukoliko je zadaća

²⁶ Usp. Jean Louis SKA, *Popolo sacerdotale e popolo dell'alleanza nell'antico e nel nuovo testamento*, 357.

²⁷ »Šira zajednica ljudi povezanih zajedničkom poviješću, tradicijom, vjerskom pripadnošću, jezikom, kulturom«. (Nacija, u: *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika*, Zagreb, 2015., 788.).

²⁸ Usp. Jean Louis SKA, *Popolo sacerdotale e popolo dell'alleanza nell'antico e nel nuovo testamento*, 357-358.

²⁹ Usp. William L. MORAN, *A Kingdom of Priests*, u: *The Bible in Current Catholic Thought*, New York, 1962., 7.

³⁰ Duda-Fučak prevode jednu te istu riječ hebr. *kōhēn/kōh^anīm* [svećenik/svećenici] na različite načine: 2 Sam 8,18 »namjesnici«; 1 Ljet 18,17 »prvi do kralja«; 1 Kr 4,5 »prijatelj kraljev«; 2 Sam 20,26 »zamjenik Davidov«.

³¹ Usp. Hans WILDBERGER, *Jahwes Eigentumsvolk: eine Studie zur Traditionsgeschichte und Theologie des Erwählungsgedankens*, Zürich – Stuttgart, 1960., 81-83.

³² Usp. Martin BUBER, *Moses: the Revelation and the Covenant*, New York, 1958., 105-106.

³³ Usp. Henri CAZELLAS, *La Torah ou Pentateuque*, u: André ROBERT – André FEUILLET, *Introduction à la Bible. Tome I: Introduction générale Ancien Testament*, Tournai, 1959., 376.

svećenika i blagoslivljati (usp. Br 6,22-27; Sir 45,15-19), izraelsko bi svećeništvo zapravo bilo sredstvo Božjeg blagoslova za sve narode.³⁴

Posljednje tumačenje izgleda dosta privlačno za našu temu jer govori o svećeničkoj službi svakog člana izraelskog naroda i njegovim zadaćama, no treba napomenuti da se Izl 19,6 odnosi na ukupnost izraelskog naroda, a ne na pojedince.

Potrebno je zato pitati se o kakvom je privilegiju svećenika riječ. Za Sveto pismo to je mogućnost približiti se Bogu. Svećenici se mogu približiti Bogu snagom njihova posvećenja, a ne rođenja; Bog ih je izabrao da budu njegovi ministri (usp. Izl 28,43; 1 Kr 8,11; Pnz 10,8; 17,12; 21,5; Iz 33,21; 61,6) i da mu budu bliski (usp. Br 1,51; 3,10.38; 17,28; 18,7; Lk 16,1). Dakle, plod vjernosti Izraela bit će u tome da je on jedini narod u svijetu koji je odabran da bude blizak Bogu i da mu služi. Njegova uloga u odnosu na sve narode bit će slična ulozi svećenika prema Izraelu: predstavljati narode pred Bogom i Boga pred narodima. Jedino će on imati privilegij približiti se Bogu u ime svih naroda te će pred njima biti jedini svjedok prisutnosti jedinog Boga, a njegovo će postojanje biti znak i dokaz postojanja jedinog Boga.³⁵

3) Izl 24,3-8 pokazuje na koji način izabrani narod postaje »kraljevstvo svećenika« i kako svako pokoljenje može postati sudionikom tog privilegija. U liturgiji Saveza, struktura koje je veoma slična euharistijskom slavlju, možemo konstatirati dva trenutka: 24,6-7a (Božji prijedlog) i 7b-8 (odgovor naroda). Dva su elementa bitna: krv i knjiga, dok Mojsije djeluje kao posrednik Saveza: čita knjigu i škropi krvlju žrtvenik i narod. Žrtvenik predstavlja Boga, a dvanaest stupova – Izraelski narod. Knjiga sadrži sve riječi koje je Bog objavio Mojsiju: najvjerojatnije je riječ o Dekalogu (»sve ove riječi«, usp. Izl 20,1) i takozvanom »Zakoniku Saveza« ili »Knjizi Saveza« (Izl 21-23; usp. »zakoni« i »propisi«). U Svetom pismu dva su osnovna elementa u simbolizmu krvi upotreba koje zahtijeva detaljnije obrazloženje:³⁶ 1) krv je *život* (usp. Post 9,4; Lev 17,11.14; Br 17,11; Pnz 12,33), tako da gubiti krv znači umirati, a »proliti krv« je sinonim za »ubiti« (usp. Post 9,6; 37,22; 1 Sam 25,31; Ez 22,4; 36,18...); 2) krv je *sveta* zato što život pripada samo Bogu (usp. Lv 3,17; 7,26; 17,10.12.14; Pnz 12,16.23; 15,23). Što se tiče podijele krvi (usp. Izl 29,12; Lev 4,6-7.16.17.25.30.34; 5,9; 8,15.23-24) kod posvete svećenika (usp. Izl 29,20-21; Lev 8,22-24), jednim dijelom krvi Mojsije pomazuje

³⁴ Usp. Jean Louis SKA, *Popolo sacerdotale e popolo dell'alleanza nell'antico e nel nuovo testamento*, 359.

³⁵ Usp. *Isto*, 360.

³⁶ Usp. Ernest W. NICHOLSON, *The Covenant Ritual in Exodus XXIV 3-8*, u: *Vetus Testamentum*, 32 (1982.) 1, 74-86.

Arona i njegove sinove, a drugi dio izlijeva na žrtvenik. Dakle, krv tu služi za posvećenje Izraela kad ulazi u Savez sa svojim Bogom. Krv Mojsije izlijeva najprije po žrtveniku, onda čita Knjigu Saveza i tek nakon toga škropi narod.

Značenje te geste izlijevanja krvi po žrtveniku i škropljena naroda je jednostavno: krv izlivena na žrtvenik simbolizira sveti život koji pripada samo Bogu; taj život je predložen Izraelu u čitanju Knjige. Kada Izrael prihvaća »poslušati« i »izvršiti« Božju volju koja se sadrži u Knjizi, on prihvaća i živjeti život u potpunosti posvećen ispunjavanju Božje volje i na taj način u potpunosti se sjediniti sa žrtvenikom i u potpunosti se, kao narod, posvetiti Bogu.³⁷ Taj obred može se ponavljati! Svaki put kada čitač na liturgiji otvara i čita »Knjigu Saveza« – Bibliju, a narod odgovora »izvršit ćemo i poslušat ćemo«, događa se isto otajstvo Saveza, tako da zahvaljujući čitanju Knjige koja potiče na odgovor i današnji čitatelj može ponovo ući u Savez s Bogom.

2. Božji narod i zajedničko svećeništvo vjernika u Novom zavjetu

U novozavjetnoj pripovijesti o ustanovljenju euharistije možemo vidjeti mnoge zajedničke elemente sa sklapanjem Saveza u Izl 24,3-8. Isus je posljednji put za istim stolom zajedno s Dvanaesticom,³⁸ što podsjeća na žrtvenik i dvanaest stupova, to jest na Boga i njegov narod iz Izl 24,4. Apostoli predstavljaju pravi Izrael koji je prihvatio Mesiju, a Isus je posrednik kao Mojsije u Izl 24. U evanđelju nema knjige, zato što je Isus živa Riječ Božja, kao i kruh koji daje svojim apostolima, tako da je oni mogu ne samo slušati nego i jesti. Riječ ne ostaje izvana nego postaje nutarnja. Isto se može reći i za »krv«. U Izl 24,6.8 Mojsije izlijeva krv *po* žrtveniku te škropi njome narod izvana, tako da ona ostaje uvijek nečim izvanjskim. Na Posljednjoj večeri Isus pruža čašu »novog Saveza u svojoj krvi« (Lk 22,20): piti iz čaše znači pounutrašnjiti Savez. Upravo ta interiorizacija i jest to u čemu se najviše razlikuje novi Savez od staroga. Zato Isus i govori o »novom Savezu« o kojem je prorokovao Jeremija (Jer 31,31-34): stari Savez je razvrgnut, a u novom Savezu Bog će staviti svoj zakon u dušu svog naroda i upisati ga u njihovo srce (usp. Jer 31,33). Božji narod će dakle biti narod koji se okuplja oko Isusa, koji prihvaća njegovu riječ te slavi Boga zbog njegovih velikih djela, narod koji pounutrašnjuje njegovu poruku i čini od nje

³⁷ Usp. Jean Louis SKA, *Popolo sacerdotale e popolo dell'alleanza nell'antico e nel nuovo testamento*, 360-363.

³⁸ Usp. Mk 14,17; Mt 26,20. Lk 22,14 govori da je Isus sjeo za stol s apostolima. U kontekstu muke Luka spominje Dvanaesticu samo kako bi istaknuo da je Juda bio jedan od Dvanaestice (usp. Lk 22,3.47).

svoju hranu i svoje piće. Događaj koji omogućava obnoviti Savez nije samo čitanje Knjige, kao u Izl 24, nego pravi susret s Kristom u euharistijskom slavlju.³⁹

Čitanje Knjige Saveza i prihvaćanje slušanja te izvršavanja Božje volje postali su uvjet za svakog tko se želi pridružiti Sinajskom savezu između Boga i njegova naroda. Na Posljednjoj večeri Isus, nasuprot, poziva svoje učenike da »čine ovo na njegov spomen« (usp. Lk 22,19 i 1 Kor 11,23[25]), što nadilazi samo prisjećanje Isusovih gesta i riječi s Posljednje večere, nego znači re-aktualizirati, usvojiti i učiniti vlastitim značenje jednog događaja iz prošlosti⁴⁰ – Uskrslog koji je i ostaje prisutan i djelatan u svojoj zajednici.⁴¹ Učenici, dakle, postaju svjedoci ne samo Isusova spasiteljskog djelovanja ili objekt toga djelovanja, nego pravi sudionici i subjekti novog Saveza. Drugim riječima, učenik sudjeluje u Kristovoj »žrtvi«, prinoseći samoga sebe za evanđelje i svjedočeći sve do smrti istinu kršćanskog spasenja (usp. Mt 16,24; 20,22; 26,27).⁴²

Pavao poziva kršćane u Rimu da »predaju sebe i svoje udove Bogu za oružje pravednosti« (Rim 6,13) te da »prikažu svoja tijela za žrtvu živu, svetu, Bogu milu« (Rim 12,1). Nije dovoljno da žrtva samoga sebe bude »živa« i egzistencijalna, to jest povezana s ljudskim životom, nego mora imati i žrtvenu i religijsku dimenziju, mora biti »sveta i Bogu mila«, to jest pashalna i euharistijska. Takvo prinošenje Pavao zove »duhovnim bogoslužjem«, grč. λογική λατρεία (Rim 12,1), što možemo razumjeti kao žrtvu u punoj i prosvjetljenoj svijesti kao Božji milosni dar tako i potpunu žrtvu života sukladno Božjoj volji.⁴³ No nije riječ o žrtvi pojedinca, nego čitave kršćanske zajednice, na što ukazuje u Prvoj Petrovoj poslanici zbirna imenica »svećenstvo« (grč. ιεράτευμα, 1 Pet 2,5,9) kao i korištenje imenice *svećenik* isključivo u množini u Knjizi Otkrivenja.⁴⁴

Nakon odlučnog poziva na obraćenje i prekid s prošlošću te poziva na duhovni rast (usp. 1 Pt 2,1-3) autor Prve Petrove poslanice predstavlja zajedničku dimenziju kršćanskog puta. Slijedi poziv odabрати Krista, pristupajući mu kao »kameni živom«, to jest solidnom i sigurnom temelju za ostvarenje duhovnog statusa Božjeg naroda (usp. 1 Pt 2,4-5).⁴⁵ Duhovni dom, o kojem au-

³⁹ Usp. Jean Louis SKA, *Popolo sacerdotale e popolo dell'alleanza nell'antico e nel nuovo testamento*, 363-367.

⁴⁰ Usp. Gérard ROSSÉ, *Il vangelo di Luca: commento esegetico e teologico*, Roma, 2012., 865.

⁴¹ Usp. Giuseppe BARBAGLIO, *La prima lettera ai Corinzi*, Bologna, 1996., 592-593.

⁴² Usp. Giuseppe DE VIRGILIO, *Il sacerdozio regale (basileion hierautema) e la sua interpretazione biblico-teologica*, u: *Ricerche Teologiche*, 24 (2013.) 2, 259-286.

⁴³ Usp. Guido BENZI, *Il nuovo culto cristiano (Rm 12,1-2)*, u: *Parole di Vita*, 50 (2006.) 6, 4-9.

⁴⁴ Usp. Božidar MRAKOVČIĆ, *Novozavjetno svećeništvo i njegov odnos prema euharistiji*, 21-22.

⁴⁵ Usp. Giuseppe DE VIRGILIO, *Il sacerdozio regale*, 259-286.

tor Prve Petrove poslanice govori je Crkva, zajednica vjernika kojom upravlja i koju vodi Duh Gospodnji. Zahvaljujući Božjoj inicijativi vjernici koji prijanaju Kristu tvore »novi Hram«, tako da sada mogu prinijeti duhovne žrtve, ugodne Bogu, to jest cijeli kršćanski život realiziran u punini kao takav u odnosu na Krista, Crkvu i Duha Svetoga.⁴⁶ Nekoliko redaka kasnije u 1 Pt 2,9 autor definira kršćansku zajednicu: »rod izabrani« (grč. *γένος ἐκλεκτός*), »kraljevsko svećenstvo« (grč. *βασιλειος ιεράτευμα*), »sveti puk« (grč. *ἔθνος ἅγιος*) i »narod stečeni« (grč. *λαός εἰς περιποίησιν*), posebno ističući njezin status »svećeničkog tijela«, to jest svećenstvo koje mora biti sveto (r. 5) i kraljevsko (r. 9).⁴⁷ Nije riječ o svećenstvu svakog kršćanina kao pojedinca, nego o jedinstvenom svećenstvu koji je primjeren strukturi cjeline.⁴⁸ To svećenstvo je *sveto* i *kraljevsko*. *Sveto* (grč. *ἅγιος*) zato što kao zajednica izvršava svećeničku službu prinoseći Bogu čiste i mile žrtve,⁴⁹ što podrazumijeva da je pod poticajem Duha Svetoga cijeli život prinesen Bogu kao žrtva za druge.⁵⁰ *Kraljevsko* (grč. *βασιλειος*) zato što je cilj kršćanskog života svećenstva naviještaj, koji služi uspostavi Kraljevstva,⁵¹ čime se ukazuje na sudjelovanje u mesijanskom dostojanstvu Krista.⁵²

Autor Knjige Otkrivenja tri puta definira zajednicu vjernika kao »svećenički narod« (usp. Otk 1,6; 5,10; 20,6), no za razliku od 1 Pt ne rabi zbirnu imenicu *ιεράτευμα*, nego množinu *svećenici* (grč. *ἱερείς*), specificirajući time osobnu funkciju unutar jedinog svećeništva (usp. Otk 1,6).⁵³ Takva svećenička služba karakteristična je za kršćane koji su svećenici jer su *kraljevstvo* i u smislu kraljevstva koje, sa svoje strane, omogućava i prikazuje njihovo svećeničko djelovanje.⁵⁴ Kršćani će »kao svećenici« kraljevati s Kristom raspetim i uskrslim (usp. Otk 5,10) u toj mjeri u kojoj će učestvovati u pashalnom otajstvu Krista.⁵⁵ Kraljevstvo Božje nije još gotova stvarnost, nego je u procesu stvaranja tako da, u skladu s time, i kraljevati znači u prvom redu graditi kraljevstvo Božje i tako

⁴⁶ Usp. Ugo VANNI, La promozione del regno come responsabilità sacerdotale dei Cristiani secondo l'Apocalisse e la Prima Lettera di Pietro, u: *Gregorianum*, 68 (1987) 1-2, 39.

⁴⁷ Usp. Giuseppe DE VIRGILIO, Il sacerdozio regale, 259-286.

⁴⁸ Usp. Albert VANHOYE, Sacerdozio, u: Pietro ROSSANO – Antonio GIRLANDA – Gianfranco RAVASI, *Nuovo dizionario di teologia biblica*, Milano, 1989., 1397.

⁴⁹ Usp. Giuseppe DE VIRGILIO, Il sacerdozio regale, 259-286.

⁵⁰ Usp. Ugo VANNI, La promozione del regno come responsabilità sacerdotale dei Cristiani secondo l'Apocalisse e la Prima Lettera di Pietro, 50.

⁵¹ Usp. *Isto*.

⁵² Usp. Giuseppe DE VIRGILIO, Il sacerdozio regale, 259-286.

⁵³ Usp. *Isto*, 259-286[213].

⁵⁴ Usp. Ugo VANNI, *L'apocalisse. Ermeneutica, esegesi, teologia*, Bologna, 1988., 359.

⁵⁵ Usp. Giuseppe DE VIRGILIO, Il sacerdozio regale, 259-286[214].

utjecati na ljudsku povijest,⁵⁶ pridonoseći tomu da i drugi ljudi postanu *kraljevstvo*.⁵⁷ Kao dionici prvog uskrsnuća (usp. Otk 20,6) oni već participiraju na vitalnosti uskrsloga Krista.⁵⁸ Riječ je tu o vjernicima koji su dali svoj život za Isusa. Njihovo djelo, to jest njihova molitva, postaje »svećeničkim posredništvom« u konkretnoj ljudskoj povijesti. Kao što je Krist bio ubijen na križu, tako i mučenici postaju sudionici Kristova svećeništva po vlastitoj smrti.⁵⁹ Svećeničko posredništvo kršćana sastoji se u tome da imaju aktivnu ulogu u povijesti te odgovorno sudjeluju u Kristovu spasiteljskom djelu, unoseći Kristove vrijednosti tamo gdje ih nema. Živeći kao zajednica put nade prema definitivnom kraljevstvu, zajedno s Kristom oni grade Božje Kraljevstvo, novi Jeruzalem, koji će sići u potpunosti na zemlju tek na koncu vremena. No taj put nije bez kušnji i patnji. Svjedočanstvo koje su pozvani dati Kristu otvara mogućnost mučeništva kao oblika sudjelovanja u ispunjenju Kraljevstva.⁶⁰

Bez obzira na brojne sličnosti između Starog zavjeta i Novog zavjeta u razumijevanju Božjeg naroda i njegove svećeničke službe, razlike su također veoma značajne tako da se možemo upitati je li zajedničko svećeništvo vjernika Novog zavjeta razvoj i usavršavanje starozavjetnog kraljevstva svećenika ili pak nešto sasvim novo, premda je ta novost izražena često sličnim ili pak jednakim riječima i slikama? Kršćansko svećeništvo je bilo toliko novo da više nije nalikovalo na starozavjetno svećeništvo.⁶¹

U Starom zavjetu svećeničko posvećenje cijelog naroda omogućava Izraelu predstavljati narode pred Bogom i Boga pred narodima; jedino Izrael ima privilegij približiti se Bogu u ime svih naroda i biti svjedok Božje prisutnosti u svijetu. On sâm mora biti svet u smislu odvojenog od svjetovnog i grešnog, no mora čuvati Božju svetost, to jest ne dopustiti »kontaminiranje« transcendentnog imanentnim, što se ostvaruje strogim pridržavanjem različitih propisa, razlučivanjem »čistog« od »nečistog« te udaljavanjem od svega što može »kontaminirati«. Jednom riječju osnovna zadaća starozavjetnog svećenstva je održavanje distance između Boga i svijeta: ako se udaljenost smanji ili u potpunosti nestane, nestaje i potreba za Izraelom kao svećeničkim narodom i uopće kao subjektom povijesti.

⁵⁶ Usp. Božidar MRAKOVČIĆ, *Novozavjetno svećeništvo i njegov odnos prema euharistiji*, 22.

⁵⁷ Usp. Ugo VANNI, *L' apocalisse. Ermeneutica, esegesi, teologia*, 364.

⁵⁸ Božidar MRAKOVČIĆ, *Novozavjetno svećeništvo i njegov odnos prema euharistiji*, 22.

⁵⁹ Usp. Giuseppe DE VIRGILIO, *Il sacerdozio regale*, 259-286[214-215].

⁶⁰ Usp. *Isto*, 259-286. [15]; Božidar MRAKOVČIĆ, *Novozavjetno svećeništvo i njegov odnos prema euharistiji*, 22.

⁶¹ Usp. Albert VANHOYE, *Che cos'è un prete?*, u: *La Civiltà Cattolica*, 161 (2010.) 3833, 426.

Zajedničko svećeništvo vjernika u Novom zavjetu rađa se iz novog Saveza u Kristovoj krvi na Posljednjoj večeri, kada Isus poziva svoje učenike da postanu sudionicima njegova života primajući, tj. jedući njegovo tijelo i pijući njegovu krv (usp. Mt 26,26-27) te da se tako poistovjete s Njim («Ovo činite meni na spomen«, Lk 22,19; 1 Kor 11,23-25). Za razliku od Starog zavjeta, a u skladu s Kristovim poslanjem, zadatak vjernika kao »svećeničkog tijela« nije održavati distancu između *sacrum* i *profanum*, nego, sasvim suprotno, sudjelovati aktivno u izgradnji Božjeg kraljevstva i ujedinjenju ljudi među sobom te čovječanstva s Bogom. Osim toga, kao što je već bilo spomenuto, krv žrtve ne ostaje vanjski znak Saveza, nego biva interiorizirana, što vodi prihvaćanju i poistovjećivanju s Kristom Svećenikom i Žrtvom kako bi svaki kršćanin mogao kao duhovno bogoslužje prinijeti Bogu svoj život za druge.

3. Kristovo svećeništvo

Novozavjetno svećeništvo nije rezultat razvoja i usavršavanja starozavjetnog pa niti neki njegov unutarnji ili duhovniji oblik. Razlog je Krist i njegova žrtva – potpuna novost (usp. 1 Kor 2,9: »što oko ne vidje, i uho ne ču, i u srce čovječje ne uđe«) u ekonomiji spasenja, što vodi promijeni svećeništva (usp. Heb 7,9: »Doista kad se mijenja svećeništvo, nužno se mijenja i Zakon«). Pogledajmo sada na Kristovo svećeništvo kako bismo shvatili sam razlog i bit promjene te pronašli u krsnom svećeništvu vjernika mjesto za službu ministerijalnog svećenika, koja po analogiji s kraljevskim svećeništvom ne može biti razvoj, korekcija pa niti usavršavanje starozavjetnog levitskog svećeništva. No koje su to kvalitete Isusa kao svećenika i njegove žrtve da je došlo do promijene paradigme starozavjetnog svećeništva?

Imali smo priliku već pojasniti da je u Starom zavjetu jedan od osnovnih elemenata svećeništva bio privilegirani odnos svećenika s Bogom, dok Novi zavjet ističe posredništvo i tijesno povezuje svećeništvo i Savez. Osim toga svećeništvo Starog zavjeta nije ulazilo u područje srca. Stari zavjet nikada ne govori o srcu svećenika i ne pripisuje mu nikakvu ulogu u bogoslužju, u kojem je najvažnije bilo prinošenje žrtva, tj. prinosi Bogu zaklanih životinja. Poslanica Hebrejima u više navrata razobličava neefektivnost takvog kulta (usp. Heb 9,9; 10,1.4.11) i nedostatnost prvog Saveza, utemeljenog na vanjskom Zakonu, napisanom na kamenu (usp. Heb 8,7.13). Taj nedostatak uvidio je već Stari zavjet, koji je svjedočio brojnim neuspjesima Sinajskog saveza (usp. 2 Ljet 36,14-16). No u najtežim trenucima Bog preko proroka Jeremije obećava sklopiti novi savez, zakon kojega će biti upisan u srcu, kako bi on moga biti njihov Bog, a oni nje-

gov narod (usp. Jer 31,31-34). Ezekiel, shvativši da pisati dobar zakon u zlom srcu nije dovoljno, naviješta potpunu promjenu srca (usp. Ez 36,26-27).⁶²

Ustanovljenje euharistije je ključni trenutak u razumijevanju biti novog svećeništva. Euharistija pokazuje da je Isus »posrednik novog Saveza« (usp. Heb 9,15; 12,14), Veliki svećenik te da je njegovo posredništvo zapravo djelo ljubavi (usp. Iv 13,1; 15,13). To posredništvo je potpuno drukčije od starozavjetnih pokušaja posredništva, koji su se koristili krvlju ubijenih životinja (usp. Izl 24,8) i u kojima ljubav nije imala nikakvu ulogu. Ustanovljenje euharistije je pobjeda ljubavi nad silama zla i smrti, zato što je Isus anticipirao svoju okrutnu i nepravednu smrt i pretvorio je u dar ljubavi. Taj dar ljubavi je temelj Saveza zato što povezuje dvije dimenzije: Božju ljubav i ljubav prema ljudima: Isus prihvaća muku iz ljubavi prema Ocu (usp. Iv 14,31), no u isto vrijeme ona je i dar ljubavi za njegove učenike, kojima je Isus »dao« svoje tijelo i za koje je »prolio« svoju krv (usp. Mk 14,22-23). Iako ni euharistija ni Golgota nemaju nikakve veza s ritualnom žrtvom, kršćanska vjera prepoznala je u njima žrtvu koja nivelira drevne suprotnosti između poslušnosti i žrtve (usp. 1 Sam 15,22) i između ljubavi i žrtve (usp. Hoš 6,6). Isusova žrtva bila je čin savršene poslušnosti prema Ocu i potpuni dar ljubavi prema braći. Isus je bio »poslušan sve do smrti« (Fil 2,8) te »nas je ljubio i sebe predao za nas kao prinos i žrtvu Bogu na ugodan miris« (Ef 5,2).⁶³

Poslanica Hebrejima jedini je spis Novoga zavjeta koji Isusa naziva svećenikom. Autor poslanice je, meditirajući nad Kristovim pashalnim misterijem, premislio pojam svećeništva i zaključio da se Isusu ne samo može nego i treba pridati naslov svećenika, štoviše jedinog velikog svećenika novog Saveza.⁶⁴ Već kod prve primjene naslova *Veliki svećenik* na Isusa autor poslanice pridaje mu dvije svećeničke kvalitete: milosrđe i ovjerljivost, tj. vjerodostojnost, što ga kvalificiraju kao posrednika između Boga i ljudi. Isusova vjerodostojnost temelji se na njegovu intimnom odnosu s Bogom, što ga kvalificira kao autentičnog prenositelja Božje volje. Njegovo milosrđe prema nama, iskazano u utjelovljenju i smrti na križu za nas, daje nam sigurnost da se on zaista za nas zauzima. Ukoliko je Krist savršeno povezan kako s jednom tako i s drugom stranom između kojih posreduje, autor Poslanice Hebrejima definira ga kao Posrednika »novog Saveza« ili »boljeg Saveza« (Heb 8,6; 9,15; 12,24) jer, prinijevši samoga sebe kao žrtvu okajnicu, Isus nam je zavrijedio oprostjenje

⁶² Usp. Albert VANHOYE, *Che cos'è un prete?*, 427-429.

⁶³ Usp. *Isto*, 429-450.

⁶⁴ Božidar MRAKOVČIĆ, *Novozavjetno svećeništvo i njegov odnos prema euharistiji*, 9-10.

grijeha i tako omogućio odnos s Bogom.⁶⁵ Novost Kristova svećeništva, kako ga predstavlja autor Poslanice Hebrejima, možemo sažeti u nekoliko točaka:⁶⁶

– Za razliku od svećenika levita, koji su zbog svojih grijeha (usp. Heb 5,3; 7,27; 9,9) morali prinositi »okajnice« za svoje grijeha i za grijeha naroda, Krist koji je »postigao savršenstvo« svojim vlastitim prinosom (usp. Heb 5,9; 2,10 i 7,28; 10,14) i »jer ostaje dovijeka« (Heb 7,24) dolazi kao »Veliki svećenik koji nam bijaše potreban – svet, nedužan, neokaljan, odijeljen od grešnika i uzvišeniji od nebesa – koji ne treba da kao oni veliki svećenici danomice prinosi žrtve najprije za svoje grijeha, a onda za grijeha naroda. To on učini jednom prinijevši samoga sebe« (Heb 7,26-27).

– Za razliku od levitskog svećeništva, koje je prinosilo u žrtvu materijalne stvari te je moglo dobiti samo »tjelesno« »očišćenje« (Heb 9,9-10), Krist je prinio »samoga sebe« (9,14), »jednom zauvijek« (10,10) »bez mane« (usp. 9,14) u žrtvu okajnicu, dajući mogućnost osloboditi savjest od grijeha kako bi se moglo služiti živom Bogu (usp. 9,11-15).

– Krist je jedini i vječni svećenik, koji je prinio samoga sebe u Svetinji jednom zauvijek (usp. Heb 7,27; 9,12.25-28; 10,10-14), tako da je on posrednik za sve ljude kroz cijelu povijest (7,24s).

– Levitsko svećeništvo je bilo nesavršeno zato što se odvijalo u »ovosvjetskoj Svetinji« (Heb 9,1), koja je pralik »nerukotvornog Šatora« u kojem Krist izvršava svoju službu Velikog svećenika zauvijek (Heb 8,2,5; 9,11.24).

– Superiornost Kristova svećeništva nad levitskim ističe se još više time da je drevno svećeništvo bilo privezano uz kult i nije direktno povezano s ostvarenjem Saveza koji je Mojsije sklopio bez sudjelovanja svećeništva. Kristovo svećeništvo je direktno povezano sa Savezom, jer je on posrednik »novog Saveza« (Lk 22,20; Mt 26,28).⁶⁷

Možemo zaključiti na temelju Poslanice Hebrejima da je Kristova muka ne samo autentična žrtva nego i jedina učinkovita žrtva: sve prethodne žrtve ispostavile su se nedjelotvorne. Na isti način Krista je potrebno prepoznati ne samo kao svećenika nego kao jedinog autentičnog svećenika, jedinog posred-

⁶⁵ Isto, 13-14.

⁶⁶ Usp. Giuseppe DE VIRGILIO, *Il sacerdozio regale*, 259-286; Albert VANHOYE, *Sacerdoti antichi e nuovo sacerdote: secondo il Nuovo Testamento*, Leumann (TO), 1985., 23-36; 140-149; 155-165; 174-183; Michelangelo TÁBET, *Il sacerdozio di Cristo e il sacerdozio ministeriale nel Nuovo Testamento*, u: Eusebio GONZÁLEZ, *Collectanea Biblica*, Roma, 2014., 704-705.

⁶⁷ Usp. Giuseppe DE VIRGILIO, *Il sacerdozio regale*, 259-286; Albert VANHOYE, *Sacerdoti antichi e nuovo sacerdote*, 149-155.

nika između Boga i ljudi (usp. 1 Tim 2,25): starozavjetni svećenici su ga samo nagovijestili i to na veoma nesavršen način.⁶⁸

4. Ministerijalno svećeništvo

Dajući svojim učenicima na Posljednjoj večeri svoje tijelo i svoju krv, Krist ih čini sudionicima njegove žrtve vlastita života »za mnoge na otpuštenje grijeha« (usp. Mt 26, 28) te im daje zapovijed »činiti ovo njemu na spomen« (Lk 22,19; 1 Kor 11,24-25). Euharistija je sakrament Isusove žrtve po kojoj je on postao velikim svećenikom, Posrednikom novog Saveza.⁶⁹ Albert Vanhoye primjećuje da je Kristova žrtva bila ne samo žrtva zahvalnica, okajnica ili žrtva Saveza nego i žrtva svećeničkog posvećenja,⁷⁰ koje je u isto vrijeme i žrtva svećeničkog posvećenja svih vjernika.⁷¹ Zapravo, kada autor Poslanice Hebrejima govori o učinkovitosti Kristova prinosa, on tvrdi: »Jednim uistinu prinosom zasvagda usavrši posvećene« (Heb 10,14). U svojoj žrtvi Krist je postigao savršenstvo te bio posvećen za svećenika, no istodobno je učinio i savršenima one koji vjeruju u njega te im predao svoje svećeničko posvećenje, kako bi stekli pravo ući s njim u nebesku Svetinju (usp. Heb 10,19) prinoseći svoje žrtve Bogu (usp. Heb 13,15-16).⁷²

Na Posljednjoj večeri Isus povjerava svojim učenicima ne samo svoje tijelo i krv nego i svoje svećeništvo, to jest svoju snagu posvećivanja i posredništva. No, pitamo se što se događa na Posljednjoj večeri odmah nakon Isusovih riječi da je ova »čaša novi Savez u njegovoj krvi« (Lk 22,20) te da više neće »piti od roda trsova dok kraljevstvo Božje ne dođe« (Mk 14,25; Mt 26,29)? Prema Marku i Mateju, otpjevavši hvalospjeve, Isus se sa svojim učenicima uputio prema Maslinskoj gori (usp. Mk 14,26; Mt 26,30) dok Luka podsjeća na prisutnost izdajice (Lk 22,21-23: »ruka mog izdajice sa mnom je na stolu«), o prepirci među učenicima o »najvažnijoj« stvari u tom trenutku: »tko bi od njih bio najveći« (Lk 22,24) te Isusovu odgovoru da budu kao on koji poslužuje (usp. Lk 22,25-30), proroštvu o Petrovoj zataji (usp. Lk 22,31-34) te pozivu na odlučnu borbu (usp. Lk 22,31-34). Slijedi opis muke i smrti na križu – kako za vrijeme Kerubinske pjesme na liturgiji svetog Ivana Zlatoustog moli svećenik: »Onoga

⁶⁸ Usp. Usp. Giuseppe DE VIRGILIO, *Il sacerdozio regale*, 259-286[257].

⁶⁹ Božidar MRAKOVČIĆ, *Novozavjetno svećeništvo i njegov odnos prema euharistiji*, 29.

⁷⁰ Usp. Usp. Albert VANHOYE, *Il sacrificio di Cristo e la consacrazione sacerdotale*, u: *La Civiltà Cattolica*, 152 (2001.) 3626, 114.

⁷¹ Usp. *Isto*, 124.

⁷² Usp. *Isto*.

koji prinosi i koji se prinosi«⁷³ – žrtve i svećenika. No, gdje su apostoli u ovom trenutku? Marko i Matej jasno daju do znanja da su Isusa nakon njegova uhićenja svi učenici ostavili i pobjegli (usp. Mk 14,50), »da se ispune Pisma proročka« (Mt 26,56), pa čak i onaj mladić koji je išao za njim ogrnut samo plahtom (usp. Mk 14,51-52). Isus umire sam dok »svi znanci njegovi i žene koje su za njim išle« stoje podalje i gledaju (usp. Lk 23,49).

Vrijedi ponoviti pitanje: Gdje su učenici? Gdje su oni kojima je povjerenno tijelo i krv Gospodinova? Drugim riječima, kada će Isusovi učenici početi izvršavati svoju svećeničku službu? Ovdje nije riječ o prvoj »večeri« nakon Isusove smrti, kada će apostoli prvi put »lomiti kruh« i »piti iz čaše«, nego o onom »trenutku« od kojeg će nadalje učenici prinositi svoje živote izvršavajući tako i svoju svećeničku službu. Luka u Djelima apostolskim u dvama navratima opisuje prvu kršćansku zajednicu (usp. Dj 2,42-47 i Dj 4,32-35), koja je bila postojana u nauku apostolskom, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama, gdje su svi bili združeni i sve im bijaše zajedničko. U mnoštvu onih koji su prigrlili vjeru bijaše jedno srce i jedna duša, nitko nije oskudijevao, a dijelilo se svakome koliko je trebao. Upravo u tom opisu možemo prepoznati krsno svećeništvo svih vjernika *in actu*. No, ono je moguće tek nakon Pedesetnice i dara Duha Svetoga, kada su Isusovi apostoli – nazvani po imenu – jednodušno postojani u molitvi sa ženama, i Marijom, majkom Isusovom i braćom njegovom (usp. Dj 1,12-14) svi bili zajedno na istom mjestu (usp. Dj 2,1). U tom trenutku silan vjetar ispunjava kuću u kojoj su boravili, pokazuju se ognjeni razdijeljeni jezici te silazi po jedan na svakoga od njih (usp. Dj 2,3). Svi se ispunjavaju Duhom Svetoga i počinju govoriti »drugim jezicima« tako da ih svatko razumije te smogne prigrliti njihove riječi, krstiti se i pridružiti zajednici spašenih.

Vrijedi skrenuti pažnju na jedan detalj Sinajskog saveza o kojem je već bila riječ. U opisu sklapanja Saveza iz Izl 24,3-8 nema svećenika! Imamo žrtvenik, koji predstavlja Boga, dvanaest stupova koji predstavljaju dvanaest plemena Izraelovih, Mojsija kao posrednika te narod koji prihvaća uvjete Saveza za sebe i za sva buduća pokoljenja. Svećenici će se pojaviti dosta kasnije, tek u 29. poglavlju, gdje se detaljno opisuje njihovo posvećenje te njihova služba (usp. Izl 29 – 31). Nije potrebno ulaziti u detalje njihovih mnogobrojnih funkcija, no jedno se pitanje nameće, a to je njihova svrha. Savez je već sklopljen, narod je već posvećen i kraljevsko svećeništvo već uspostavljeno. Čemu služi, dakle, levitsko svećenstvo? Tim više što je već bilo istaknuto da zahvaljujući čitanju Knjige Saveza i današnji čitatelj može ponovo ući u Savez s Bogom, dajući svoj

⁷³ Božanska liturgija svetog oca našeg Ivana Zlatoustoga, Zagreb, 2018., 53.

osobni odgovor. Zasiurno jedna od glavnih funkcija je održavanje svetosti naroda, pa iako je bila riječ samo o formalnom, odnosno vanjskom pridržavanju propisa i obreda. Svatko, izgleda, može postati kraljevskim svećeništvom slušajući i vršeći sve što je Bog rekao (usp. Izl 24,7). No, kako bi sačuvalao svoj privilegij približavati se Bogu, potrebna mu je služba svećenika koji će paziti da se distanca između svetog i profanog uvijek sačuva.

Novi savez u Kristovoj krvi je drukčiji jer prodire u unutrašnjost čovjeka te ga u potpunosti mijenja, čineći ga »novim čovjekom«. Jasno je da nitko sam ne može sklopiti takav Savez proglašavajući se Božjim djetetom. Potreban mu je pravi svećenik posrednik koji neće ostati samo vanjski promatrač, nego može prodrijeti u srce. Potrebno je istaknuti da krsnim svećeništvom postajemo po kršćanskoj inicijaciji, koja nije samo sakrament Krsta nego obuhvaća i sakrament svete potvrde i euharistiju, služiteljima kojih su biskupi i svećenici, koji su i sami primili Duha polaganjem ruku u sakramentu svetog reda. Svećenici, dakle, nisu više samo »čuvari« svetosti nego su i njezini nositelji i njihova temeljna funkcija nije odvajati i razlučivati, nego ujedinjavati čovjeka s čovjekom i čovjeka s Bogom.

Druga funkcija koju svećenik izvršava u službi zajednice je sakrament svetog pomirenja, pokore ili ispovjedi. Kao što sklapanje Saveza zahtijeva svjedoke, tako i obnova Saveza također zahtijeva svjedoka. grijeh čovjeka udaljuje od Boga, ali i od svetog naroda, koji mora ostati svet kako bi mogao služiti Bogu. Ništa grešno i nečisto ne može ući u hram rukotvorni, a kamoli u nebesku Svetinju. Ukoliko je riječ ne samo o vanjskoj čistoći nego o čistoći srca, potrebno je ne samo formalno pokajanje nego i obraćenje uma, metanoja. Jedini koji proniče srca je Gospodin (usp. Rim 8,27; Izr 21,2) i njegov Duh, kojega imaju oni koji su ga primili.

Svi svećenici dolaze iz krsnog svećeništva. To je jedan od uvjeta i za sveti red – da netko bude kršten i da je primio sakrament svete potvrde.⁷⁴ To znači da kvaliteta, ako tako možemo reći, ministerijalnog svećeništva ovisi od »kvalitete« krsnog svećeništva, to jest od spremnosti svakog krštenika prinijeti svojega tijela kao duhovno bogoslužje (usp. Rim 12,1), drugim riječima dati Bogu najbolje od sebe. Jesmo li danas svjesni potrebe kao Božji narod da prinesemo Bogu najbolje od sebe, da promičemo svećenička zvanja – ne bi se trebali samo biskupi i svećenici brinuti o budućnosti Crkve – da budemo savršeni u našem posvećenju? Ministerijalno svećeništvo ovisi od krsnog svećeništva kojem služi, no krsno svećeništvo nemoguće je izvršavati bez ministerijalnoga.

⁷⁴ Usp. *Zakonik kanonskog prava*, §§ 1024 i 1033; *Zakonik kanona istočnih Crkava*, §§ 754 i 758.

Iako Novi zavjet nigdje ne spominje ministerijalno svećenstvo, u njemu nalazimo pripremu za primjenu naslova *svećenik* na crkvene službenike.⁷⁵ U biblijskim tekstovima možemo konstatirati da su apostoli svjesni svog poziva posredničke službe između Boga i ljudi, to jest svećeničkog poziva, ne samo kroz propovijed Riječi nego i donoseći spasenje, kao što i tvrdi sv. Pavao: »Takvo pouzdanje imamo po Kristu u Boga. Ne kao da smo sami sobom, kao od sebe, sposobni što pomisliti, nego naša je sposobnost od Boga. On nas osposobi za poslužitelje novoga Saveza (lat. *ministros novi Testamenti*), ne slova, nego Duha; jer slovo ubija, a Duh oživljuje« (2 Kor 3,4-6). On zna da ga je Krist postavio poslužiteljem nove ekonomije spasenja, zahvaljujući Božjim darovima koji su ga učinili sposobnim nastaviti Kristovo poslanje.⁷⁶

Nalazimo i brojna druga mjesta u Novom zavjetu koja ukazuju na instituciju svećeništva: Isus poziva Dvanaesticu kako bi im povjerio odgovornost za vođenje njegove Crkve (usp. Mt 16,17-19; 18,15-18; Dj 1,8); pripremio ih je za službu riječi (usp. Mt 10; Lk 10,1-20); dao im je svoju vlast činiti učenicima i posvećivati sve narode (usp. Mt 28,18-20; Iv 20,21-23); povjerio im je »sve do svršetka svijeta« (Mt 28,20) vlast praštati grijeha (usp. Mt 18,15-18; Lk 24,47; Iv 20,22s), to jest »službu pomirenja« (lat. *ministerium reconciliationis*), kako ju je Pavao naziva u 2 Kor 5,18, te vlast slaviti euharistiju (usp. Mt 26,26-29; Mk 14,22-25; Lk 22,19-20; 1 Kor 11,23-25), kao i druge ovlasti – sve zadaće zajedničkog svećeništva vjernika. Odabrani Isusovi poslužitelji (lat. *ministri*) nisu se samo ograničavali naviještanjem oprostjenja grijeha nego su i stvarno otpuštali grijeha (usp. Dj 2,36-41; 3,19-4,4; 10,43-48, itd.). Nisu samo govorili o Kristovoj žrtvi i smrti nego su je zaista uprisutnjivali na euharistijskom slavlju (usp. 1 Kor 11,17-34), a polažući ruke zaista su prenosili Duha Svetoga (usp. Dj 8,15-17; 19,1-7). Pavao se predstavlja kao »bogosluznik Krista Isusa« (grč. *λειτουργὸς Χριστοῦ Ἰησοῦ*), kvalificirajući svoje djelovanje »svećenika evanđelja Božjeg« (Rim 15,16). Apostoli, uvjereni da su »službenici Kristovi i upravitelji otajstava Božjih« (1 Kor 4,1), prenijeli su polaganjem ruku i molitvom po kojima je djelovao Duh Sveti svoje poslaništvo odabranim vjernicima (usp. Dj 14,23; 20,28; 1 Tm 4,14; 5,22; 2 Tm 1,6), tražeći da se poštuju ponajprije oni koji se trude oko riječi i poučavanja. Ti apostolski pomoćnici često su nazivani nadglednicima/nadstojnicima (grč. *ἐπίσκοποι*) ili starješinama (grč. *πρεσβύτεροι*). U trima se slučajevima govori i o đakonima (usp. Fil 1,1; 1 Tim 3,8,12).⁷⁷

⁷⁵ Božidar MRAKOVČIĆ, Novozavjetno svećeništvo i njegov odnos prema euharistiji, 25.

⁷⁶ Usp. Michelangelo TÁBET, Il sacerdozio di Cristo e il sacerdozio ministeriale nel Nuovo Testamento, 707.

⁷⁷ Usp. Michelangelo TÁBET, *Storia della salvezza. Breve introduzione secondo il racconto biblico*, Roma, 2014., 707-710.

U svakom slučaju tim »upraviteljima« zajednica povjerene su funkcije i autoritet samih apostola, kao što su vodstvo zajednice, briga o njoj, propovijed apostolskog nauka i njezina zaštita od lažnih proroka (usp. Dj 20,17-35; 1 Pt 5,1-5), tako i izvršavanje sakramentalnih čina (usp. Jak 5,14s). Možemo ustvrditi da je u Novom zavjetu figura svećenika nove ekonomije spasenja ocrтана u funkciji posebnog božanskog poziva, primljenog kao »milosni dar« (usp. 1 Tim 4,14), po kojem svi pozvani postaju članovi Kristova svećeništva, jedinog i vječnog svećenika zahvaljujući djelu posvećivanja. Iz takva velika dostojanstva proizlaze obveze svetosti i odricanja, o kojima se najviše govori u pastoralnim poslanicama.⁷⁸

Zaključak

Krsno svećeništvo vjernika ne samo ne ukida nego i zahtijeva ministerijalno svećeništvo. Krist je na zemlji ostavio mogućnost da posvećeni služitelji nastavu njegovo posvetiteljsko djelo sudjelujući u njegovu svećeništvu kako bi preko njih on sâm svojom božanskom snagom upravljao, poučavao i posvećivao svoju Crkvu.⁷⁹ Ministerijalni svećenik, svetom vlašću koju ima, pozvan je ponajprije služiti svećeničkom narodu izvršavajući euharistijsku žrtvu u Kristovoj osobi i prinoseći je Bogu u ime cijelog naroda. Vjernici pak snagom svog kraljevskog svećeništva sudjeluju u prinošenju euharistije i izvršavaju ga u primanju sakramenata, u molitvi i zahvaljivanju, svjedočanstvom svetog života, samozatajom i djelotvornom ljubavi.⁸⁰

Razumijevanje distinkcije između ministerijalnog i krsnog svećeništva od velike je koristi jer dozvoljava bolje vrednovati dostojanstvo dvaju različitih načina sudjelovanja u Kristovu svećeništvu, bolje razumjeti odnose među njima te poštovati njihove granice. Ministerijalno svećeništvo ističe se tako u svojoj važnosti, no istodobno i skromnosti. Ono posjeduje važnost i autoritet zato što u svećeniku sam Krist izvršava svoje posredništvo Velikog svećenika. Važno je i stoga što bez ministerijalnog svećeništva ne bi bilo moguće izvršavati krsno svećeništvo. Istodobno ono je skromno, zato što svećenik ne može dodijeliti sebi djelo Kristova posredništva. I zato što je na službi krsnom svećeništvu, koje je i razlog njegova postojanja.

⁷⁸ Usp. *Isto*, 711-712.

⁷⁹ Usp. *Isto*, 717.

⁸⁰ Usp. DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Lumen gentium. Dogmatska konstitucija o Crkvi* (21. XI. 1964.), Zagreb ⁵1998.), br. 10.

Sa svoje strane zajedničko svećeništvo također se ističe u svojoj važnosti i jednostavnosti. Od osnovne je važnosti zato što je ono stvarna žrtva i preobrazba života. No, i skromno je zato što mora priznati da nije samodostatno: nužno mu je ministerijalno svećeništvo, koje ga stavlja u odnos s Kristovim posredništvom. Zapravo, žrtva krštenika ne bi se mogla sjediniti s Kristovom žrtvom ako ne bi postojalo ministerijalno svećeništvo, zadaća kojega je upravo učiniti prisutnim danas među nama žrtvu samoga Krista: to je to što se događa u euharistijskom slavlju i, općenito, u svakom liturgijskom činu.⁸¹

Na kraju bilo bi dobro da svi kršćani, bilo svećenici, bilo laici, osvijeste sebi svoje sudjelovanje u krsnom svećeništvu. To bi pomoglo – piše kardinal Vanhoye – s jedne strane eliminirati duh superiornosti kod nekih svećenika, kao i duh zavisti kod pojedinih laika, produbljujući u svima značenje jednakosti dostojanstva i kršćanske bratske ljubavi.⁸² Služba svećenika u svećeničkom narodu ovisi o Kristovu svećeništvu, koji je prinio samoga sebe za život svijeta, dajući vjernicima svoje tijelo i svoju krv kako bi oni po euharistijskom kruhu života bili sudionicima Božjeg života u Presvetom Trojstvu. Svećenik se, dakle, u svojoj službi treba voditi ne promjenama u svijetu i društvu, pa čak ni opravdanim zahtjevima dušobrižničke skrbi, nego ponajprije i isključivo »logikom križa«, koja nije logika patnje i smrti, nego logika ljubavi i sebedarja koje donosi život.⁸³ U tom smislu i preobrazba svećeništva ne ovisi o promjenama koje su toliko sveobuhvatne i intenzivne da možemo govoriti o promjeni epohe, nego u otkrivanju biti svećeničkog poziva i novom zanosu služiti Kristu u potpunom predanju Bogu i bližnjemu.

Djelujući *in persona Christi* svećenik produbljuje i nastavlja nazočnost Krista, jedinog i vrhovnog Pastira svoje Crkve. To zahtijeva od svećenika ne samo izvanjsku sličnost djelovanja nego i duboko unutarnju istovjetnost bivstvovanja. Krist na Posljednjoj večeri pruža čašu »novog Saveza u svojoj krvi« i poziva svoje učenike da »čine ovo na njegov spomen« tako da učenici postaju svjedoci ne samo Isusova spasiteljskog djelovanja nego i pravi sudionici i subjekti novog Saveza. Svećenik tako sudjeluje u Kristovoj žrtvi, prinoseći samoga sebe i svoj život za druge, postajući i sam »žrtva živa, sveta, Bogu

⁸¹ Usp. Jürgen BAEHR, Sacerdote, u: Lothar COENEN – Erich BEYREUTHER – Hans BIETENHARD, *Dizionario dei concetti biblici del Nuovo Testamento*, Bologna, 1989., 1622.

⁸² Usp. Albert VANHOYE, *Che cos'è un prete?*, 438.

⁸³ Usp. Papa FRANJO, Kateheza na općoj audijenciji (27. III. 2013.), u: https://www.vatican.va/content/francesco/hr/audiences/2013/documents/papa-francesco_20130327_udienza-generale.html (30. V. 2022.).

mila« (usp. Rim 12,1) te posrednik Božjeg milosrđa za jedinstvo svih članova Kristova Tijela i spasenje Božjeg naroda.

Summary

THE OFFICE OF PRIEST IN THE PRIESTLY NATION. FROM THE OLD TESTAMENT TO THE NEW TESTAMENT UNDERSTANDING OF THE OFFICE OF PRIEST

Taras BARŠČEVSKI

Catholic Faculty of Theology, University of Zagreb
Vlaška 38, p.p. 5, HR – 10 001 Zagreb
taras.barscevski@kbf.unizg.hr

To discuss today the office of priest in the priestly nation and, more generally, the priesthood, means to touch upon the very soul of the people of God and to feel the pulse of its heart. The priesthood is not on the margins of the people of God, nor is it just one of the issues that the Church faces today. Within the people of God that Christ our Lord, the High Priest taken from among people, made »a kingdom and priests to God the Father« so that all who are baptised might be consecrated and be able to offer spiritual sacrifices, »the ministerial priest teaches and rules the priestly people; acting in the person of Christ, he makes present the Eucharistic sacrifice, and offers it to God in the name of all the people« (LG 10). The issue of priesthood is, in fact, the issue of the identity of the Church, since, in order to carry out the office of kingly priesthood, all baptised need priestly mediation of Christ, who is present and effective through the ministerial priesthood. Consequently, understanding the identity of priest leads to understanding the identity of the Church, and understanding the Church as the Body of Christ and the community of those who are holy is decisive for understanding the New Testament priesthood. The same could be said about the office of priest, which cannot be defined, let alone carried out, outside or without the people in whom and for whom the priest carries out his office.

On the basis of the Sinai covenant, the article is, first, analysing privileges of the Chosen People as the »kingdom of priests«, which give it the right to approach God in the name of all peoples; as well as the role of the Old Testament priests whose main role was to »guard« God's holiness, which presupposes keeping a distance between God and people. In the New Testament, the common priesthood of the faithful is born out of the new covenant in the blood of Christ at the last supper. By giving his body and his blood to his disciples, Christ made them participants in his own life and by commanding them to »do this in memory of him«, he entrusted them with his priesthood, i.e.,

the power to consecrate and mediate. Priests who receive this office today by laying of hands of a bishop, continue not only the apostolic office of proclaiming the Gospel, the teaching of the Word, and governing of and caring for communities, but also Christ's priestly sacrifice that they carry out by offering themselves, primarily through their mediating office of unity and consecration of the people of God.

Keywords: *Priest, Baptismal priesthood, Ministerial priesthood*